

Akhlāq-i zīstī

i.e., Bioethics Journal

2022; 12(37): e37

The Bioethics and Health
Law InstituteMedical Ethics and Law
Research CenterInternational Association
of Islamic Bioethics

Structural Relationships of Social Ethics with a Feeling of Security Mediated by Students Parents' Tendency to Break the Law

Qasem Savaed¹, Parvin Ehteshamzadeh^{1*}, Mohammad Reza Borna¹

1. Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Feeling of security is one of the basic human needs and motivations, so that with its decline, human peace of mind disappears and worry, anxiety and restlessness take its place. The study of factors affecting the sense of security, including social ethics and the tendency to break the law is of particular importance. The aim of the present study was to investigate the structural relationships between social ethics and the sense of security mediated by the tendency of lawlessness of students' parents.

Methods: This research was conducted by descriptive-correlation method and structural equation modeling test. The statistical population of the study consisted of all parents of students in Ahvaz in the academic year 2021-2022. 235 people were selected using multi-stage random sampling method. The research instruments included the researcher-made social ethics questionnaire of Savaed et al. (2021 AD), the Hezar Jaribi et al. (2014) Feeling of Security Questionnaire and the Mir Fardi et al. (2015) Lawlessness Questionnaire. The obtained data were analyzed using structural equation method and SPSS24 and Amos24 software.

Ethical Considerations: In compiling this study, preserving the originality of the texts, honesty and trustworthiness were observed and the participants answered the questionnaires with the knowledge of the objectives of the research.

Results: The results showed that there is a positive and significant correlation between social ethics and feeling of security ($p \leq 0.01$, $\beta = 0.30$) while the relationship between lawlessness and feeling of security ($p \leq 0.01$, $\beta = -0.40$) was negative and significant correlation. Also, the findings confirmed the mediating role of lawlessness tendency ($p \leq 0.01$, $\beta = -0.40$) in the relationship between social ethics and feeling of security.

Conclusion: Considering the role of lawlessness tendency and social ethics on the feeling of security, it is necessary to pay attention to their growth and strengthening in order to prevent psychological problems as well as social damages of students' parents.

Keywords: Social Ethics; Sense of Security; Lawlessness; Students

Corresponding Author: Parvin Ehteshamzadeh; **Email:** ehtesham@iauahvaz.ac.ir

Received: April 12, 2022; **Accepted:** July 03, 2022; **Published Online:** January 28, 2023

Please cite this article as:

Savaed Q, Ehteshamzadeh P, Borna MR. Structural Relationships of Social Ethics with a Feeling of Security Mediated by Students Parents' Tendency to Break the Law. *Akhlāq-i zīstī, i.e., Bioethics Journal*. 2022; 12(37): e37.

روابط ساختاری اخلاق اجتماعی با احساس امنیت با میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی والدین دانش‌آموزان

قاسم سواعد^۱ ID، پروین احتشام‌زاده^{۱*} ID، محمدرضا برنا^۱

۱. گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: احساس امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به شمار می‌رود، به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. مطالعه عوامل مؤثر بر احساس امنیت از جمله اخلاق اجتماعی و گرایش به قانون‌گریزی از اهمیت خاصی برخوردار است. هدف پژوهش حاضر، بررسی روابط ساختاری اخلاق اجتماعی با احساس امنیت با میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی والدین دانش‌آموزان بود.

روش: این پژوهش با روش توصیفی - همبستگی و با آزمون مدلیابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش را کلیه والدین دانش‌آموزان شهر اهواز در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل دادند که از بین آن‌ها ۲۳۵ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه محقق‌ساخته اخلاق اجتماعی سواعد و همکاران (۲۰۲۱ م.)، پرسشنامه احساس امنیت هزار جریبی و همکاران (۲۰۱۴ م.) و پرسشنامه قانون‌گریزی میرفردی و همکاران (۲۰۱۵ م.) بود. داده‌های حاصل با استفاده از روش معادلات ساختاری و با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS 24 و Amos 24 تحلیل شدند.

ملاحظات اخلاقی: در تدوین این پژوهش حفظ اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است و مشارکت‌کنندگان با آگاهی از اهداف پژوهش به پرسشنامه پاسخ دادند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین اخلاق اجتماعی و احساس امنیت ($\beta=0/30$ و $p\leq 0/01$) همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد و رابطه گرایش به قانون‌گریزی با احساس امنیت ($\beta=0/40$ و $p\leq 0/01$) دارای همبستگی منفی و معنادار بود. همچنین یافته‌های پژوهش نقش واسطه‌ای گرایش به قانون‌گریزی ($\beta=0/40$ و $p\leq 0/01$) در رابطه اخلاق اجتماعی و احساس امنیت را مورد تأیید قرار داد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نقش گرایش به قانون‌گریزی و اخلاق اجتماعی بر احساس امنیت لازم است به رشد و تقویت آن‌ها در راستای پیشگیری از مشکلات روانی و همچنین آسیب‌های اجتماعی والدین دانش‌آموزان، توجه نمود.

واژگان کلیدی: اخلاق اجتماعی؛ احساس امنیت؛ قانون‌گریزی؛ دانش‌آموزان

نویسنده مسئول: پروین احتشام‌زاده؛ پست الکترونیک: ehtesham@iauhvaz.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۲۳؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۱۲؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۱/۰۸

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Savaed Q, Ehteshamzadeh P, Borna MR. Structural Relationships of Social Ethics with a Feeling of Security Mediated by Students Parents' Tendency to Break the Law. *Akhlaq-i zisti, i.e., Bioethics Journal*. 2022; 12(37): e37.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت زندگی و نیز مطلوب بودن آن، میزان احساس امنیت (Feeling of Security) افراد می‌باشد (۱). احساس امنیت پدیده مرتبط با روان‌شناختی اجتماعی است که دارای ابعاد گوناگونی می‌باشد. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیر مستقیم افراد از شرایط و محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌نمایند؛ احساس ناامنی هزینه‌های تعامل‌های اجتماعی را افزایش داده و از سوی دیگر با ایجاد اختلال در اعتماد اجتماعی و بی‌تفاوتی فردی و اجتماعی، انسجام و یگانگی اجتماعی را مورد تهدید قرار می‌دهد (۲). در جامعه بشری باید توجه خاصی به احساس امنیت شود، چراکه آرامش، رشد، شکوفایی انسان و رسیدن به کمال در سایه احساس امنیت به دست خواهد آمد. انسان‌ها علاقمند هستند که در جامعه‌ای زیست نمایند که در آن آرامش، امنیت، امکانات رفاهی و اجتماعی باشد (۳). در مطالعات قرایی و رشیدپور نیاز به امنیت، از بنیادی‌ترین نیازهای انسان در جامعه بشری قلمداد شده است. نویسندگان معتقدند که احساس امنیت به خصوص در بهداشت روانی و در آسیب‌شناسی روانی (Psychological Pathology) اهمیت بسیاری دارد (۴). از نظر حسین‌زاده و ساده‌میری، احساس ناامنی، موجب کاهش سطح بهداشت روانی شده و تحقق این ناامنی، سلب اعتماد اجتماعی را پدید می‌آورد (۵). همچنین بر اساس مطالعات بیات، احساس امنیت فرآیند روانی - اجتماعی است که صرفاً بر افراد تحمیل نمی‌شود، بلکه اکثر افراد جامعه بر اساس نیازها، علایق، خواسته‌ها و توانمندی‌های شخصیتی و روانی خود در ایجاد و از بین بردن آن نقش اساسی دارند (۶). احساس امنیت به احساس آزادی نسبی (Relative Freedom) از خطری اطلاق می‌گردد که وضعیت خوشایندی را در افراد جامعه ایجاد نموده و فرد در آن موقعیت احساس آرامش جسمی و روحی می‌کند (۷). در تبیین نظری بوزان (Buzan) امنیت به حفظ مجموعه از ویژگی‌هایی ارجاع می‌دهد که بر مبنای آن افراد خود را عضو گروه خاص تلقی

نموده و طبق نظر او امنیت عبارت است از توانایی گروه‌های مختلف قومی، محلی و... در حفظ هستی و هویت خود (Self Identity) (۸). در مطالعات دیگر نشان داده شده است که ناامنی در رفتارهای ضد اجتماعی و انزواگرایانه (Isolative) متبلور می‌گردد و در نهایت صفات نیک انسانی و عرصه عمومی را زایل می‌کنند (۹). بنا بر یافته‌های هزار جریبی و فعلی، میان احساس امنیت و رضایت از زندگی، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد (۱۰). در مطالعه خادمی و مالکی نتایج تحقیق حاکی از آن است که به طور کلی احساس امنیت شهروندان در حد متوسط به پایین است (۱۱). اخلاق اجتماعی (Social Ethics) به مثابه یکی از دغدغه‌های اصلی جامعه انسانی، مورد توجه متفکران و صاحب‌نظران جامعه بوده و آنطور که تجربه نشان داده است، انسان در هیچ دوره‌ای - حتی در ادوار اخیر که ظاهراً پیشرفت‌های فراوانی حاصل شده - بی‌نیاز از اخلاق اجتماعی نبوده است (۱۲). همانطور که مطالعات نشان داده است، اخلاق اجتماعی دانشی است که بر منش و کنش انسان (Human Character and Action) مبتنی است؛ و نظام اخلاقی جامعه، نظامی است که تمام ابعاد وجودی انسان و همه روابط و رفتارهای او را تحت پوشش قرار می‌دهد و برای جهت‌دهی آن به تمام ملکات درونی (Inner Property) و چگونگی رفتارهای وی برنامه ارائه می‌کند؛ چون انسان موجودی اجتماعی است و در طول حیات با هم‌نوعان خود ارتباط فراوان و پیچیده و مختلفی دارد، بسیاری از افعال اختیاری (Optional Behavior) او در این حیطه شکل می‌گیرد و از این رو، مورد قضاوت قرار می‌گیرد. اینکه در تعامل با دیگران چه باید انجام داد و چه نباید انجام داد، موضوع «اخلاق اجتماعی» بوده و در واقع اخلاق اجتماعی صفات اکتسابی و افعال اجتماعی انسان است و در آن به تعیین ارزش‌افعالی که به زندگی اجتماعی مربوط می‌شوند و ارزش ملکاتی که از این افعال به وجود می‌آیند، می‌پردازد (۱۳). یافته‌ها نشان داده‌اند که وضعیت اخلاق اجتماعی در کشور رضایت‌بخش نبود و با نمره میانگین (۲/۱۴ از ۵) در پایین حد می‌باشد (۱۴). همچنین امروزه اگر بپذیریم که اخلاق اجتماعی صفات و ملکاتی است که در رابطه

انسان و اجتماع مطرح می‌شود، به طوری که محور آن‌ها را روابط اجتماعی انسان‌ها با دیگران تشکیل می‌دهد، به فرض مثال اگر جامعه و اجتماعی نباشد، آن صفات که عبارتند از وفای به عهد، تواضع، فروتنی، عدالت، حلم و بردباری، انصاف، صداقت و راستی، امانتداری و... مفهومی نداشته و محقق نمی‌شوند. بنابراین اخلاق اجتماعی نقش مهمی در کارکرد فرد در جامعه دارد و به واسطه آن، آدمی در طول حیات خویش عناصر اجتماعی و فرهنگی محیط خود را به شکل خودآگاه یا ناخودآگاه درونی می‌کند تا به ساخت شخصیت فرد یگانه منتج شود و به پرورش انسان‌های رشدیافته دست یابد (۱۵). همچنین در مطالعات دیگر، اخلاق اجتماعی، یعنی ارتقای مستمر جامعه و نظم اجتماعی به سوی زندگی بهتر و کامل‌تر انسان در کنار تعامل با هم‌نوعان و تغییر در سطح زندگی و نهادهای جامعه و رشد بالقوه (Potential Growth) مداوم جامعه که به افزایش سلامت روان کمک می‌نماید (۱۶-۱۷).

از سویی دیگر، قانون‌گریزی به معنای نوع مواجهه انسان با قانون و عدم پذیرش آن، از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی می‌باشد (۱۸). قانون‌گریزی مترادف با نظم‌گریزی بوده که عوارض آن قانع‌نبودن شخص به حقوق خود، تعرض به حقوق دیگران، انجام‌ندادن تکالیف، گریز از مسئولیت (Elimination of Responsibility) و رسیدن به مقصود به هر طریق ممکن است. قانون‌گریزی پیامدهای سیاسی، شخصیتی، اجتماعی، جمعیتی و... دارد. از نظر شخصیتی افراد قانون‌گریز، افرادی غیر قابل اعتماد و بی‌ثبات خواهند بود. از نظر اجتماعی، قانون‌گریزی مانع استقرار نظامی سالم و نهادهای مدنی و نظم و سلامت و کاهش مشارکت و عدالت اجتماعی (Social Justice) می‌شود (۱۹)، به طوری که نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که قانون‌گریزی ریشه در موقعیت اجتماعی افراد داشته و تضعیف ارزش‌های اخلاقی (Ethical Values)، بی‌اعتباری قانون، شیوع قانون‌گریزی و عادی‌شدن آن را در پی دارد (۲۰). نتایج عمده پژوهش‌ها و نظرسنجی‌های مربوط به جامعه امروز ایران در ارتباط با نظم اجتماعی و قانون‌گریزی، نشان‌دهنده گسیختگی اجتماعی،

نابسامانی، قانون‌گریزی و فساد اجتماعی در ساختار کلی جامعه و ابعاد آن در همه سطوح اجتماعی است که در آن تمایل به نظم و قانون‌پذیری کم می‌باشد (۲۱). همچنین رتبه ایران در سال ۲۰۱۸ نیز در سطح جهانی در ارتباط با میزان برآورد اعمال قانون بر اساس شاخص دلبیو. جی. پی حاکمیت قانون (WJP Rule of law Index) که با تأکید بر ۹ عامل «میزان محدودبودن قدرت دولت»، «نبود فساد»، «بازبودن حکومت»، «حقوق اساسی»، «نظم و امنیت»، «نظارت منظم»، «عدالت اجرایی»، «عدالت کیفری»، و «نظام عدالت غیر رسمی» به دست آمده، در بین ۱۱۳ کشور، ۸۶ با نمره میانگین ۰/۴۷ است که رتبه مناسبی نیست. بالارفتن جرائم در هر جامعه‌ای نشان‌دهنده افزایش میزان قانون‌گریزی و کاستن از اهمیت قانون در بین افراد آن جامعه است (۲۲). همچنین لیوکینگ و گلوتنی (Leuking and Glunty) در مطالعات خود به این نتایج رسیدند که بین میزان تجربه مثبت از اعمال قانونی، میزان دریافت شناختی از مشروعیت قانون، میزان برداشت از تجربه قانون‌گرایی و میزان آگاهی از تنبیه کیفری رفتار غیر قانونی و قانون‌گرایی ارتباط مثبت و معنی دار وجود دارد (۲۳). تاکنون رابطه اخلاق اجتماعی با امنیت عمومی (۲۴) و اخلاق حرفه‌ای و سرمایه اجتماعی (۲۵) تأیید شده است. همچنین مطالعات از رابطه مثبت و معنادار مؤلفه ارزش‌های اخلاقی با احساس امنیت (۲، ۲۶)، و ارتباط منفی و معنی‌دار احساس امنیت و بزه‌کاری (۲۷) حکایت دارند. بنابراین مرور پیشینه پژوهشی در زمینه رابطه بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت با نقش واسطه‌ای گرایش به قانون‌گریزی نشان می‌دهد که این تحقیقات به ویژه در مورد والدین با محدودیت مواجه است و تاکنون پژوهشی در این زمینه انجام نشده است. بنابراین با توجه به اهمیت حاکمیت اخلاق اجتماعی در جامعه و میزان تأثیرگذاری آن بر احساس امنیت والدین دانش‌آموزان به عنوان پرورش‌دهندگان نسل آینده طرح این بحث در راستای تأمین سلامت و رفاه و حمایت اجتماعی افراد جامعه نقش اساسی خواهد داشت. والدین دانش‌آموزان نیز ممکن است با برخی عوامل

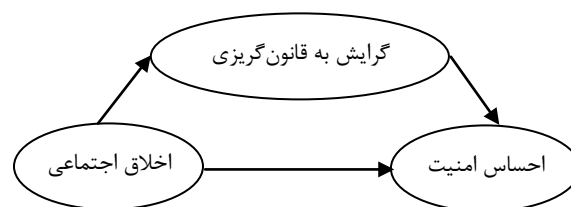
کلیه والدین دانش‌آموزان شهر اهواز است که ۱۳۹۴۳۰ نفر هستند. در پژوهش حاضر، در خصوص تعداد نمونه جهت آزمون الگوی پیشنهادی و فرضیه‌های پژوهش و همچنین با استناد به مبانی مربوط به روش الگوی معادلات ساختاری، متغیرهای مشاهده‌شده، پیچیدگی الگو و متناسب‌سازی (۲۸) تعداد نمونه ۲۴۰ تن با روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای در نظر گرفته شد. به این صورت که نواحی (مناطق آموزشی) شهر اهواز که شامل ۴ ناحیه (منطقه) آموزشی می‌باشد، به روش تصادفی ساده به شیوه قرعه‌کشی، ۲ منطقه (منطقه ۱ و ۴) انتخاب گردید. سپس با همکاری آموزش و پرورش مناطق انتخاب شده، مدارس سه مقطع ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم دختر و پسر منطقه ۱ و ۴ لیست شد که تعداد ۸۶۶ مدرسه بود و از این تعداد ۴۹۷ مدرسه، پسرانه و ۳۶۹ مدرسه دخترانه بود. طبق جدول مورگان از مجموع ۸۶۶ مدرسه به صورت تصادفی به روش جدول اعداد تصادفی ۲۶۶ مدرسه انتخاب شد. در مرحله سوم از این ۲۶۶ مدرسه که شامل سه مقطع، ابتدایی ۹۳ مدرسه، متوسطه اول ۸۹ مدرسه و متوسطه دوم ۸۴ مدرسه که ۵۶۹۴ کلاس، ۲۶۹۶ کلاس دخترانه و ۲۹۹۸ کلاس پسرانه بود، به طور تصادفی به روش جدول اعداد تصادفی تعداد ۳۳۸ کلاس شامل ۱۶۹ کلاس دخترانه و ۱۶۹ کلاس پسرانه انتخاب گردید؛ در مرحله چهارم از این تعداد کلاس‌ها که شامل ۱۳۹۴۳۰ دانش‌آموز بوده، به صورت تصادفی به روش جدول اعداد تصادفی ۲۳۵ دانش‌آموز انتخاب شد. پرسشنامه‌ها به صورت حضوری و هم مجازی (با توجه به وضعیت همه‌گیری کرونا) بین والدین دانش‌آموزان توزیع شد، به این صورت که پرسشنامه هم به صورت حضوری و هم آنلاین و از طریق شبکه شاد، شبکه‌های اجتماعی از قبیل واتساپ و ایتا (از طریق شماره تلفن والدین) به اشتراک گذاشته شدند، لذا با حضور در مدارس (چون مدارس به صورت دو و سه گروهی حضوری بودند، یعنی دانش‌آموزان کلاس با توجه به جمعیت به سه گروه و کمتر تقسیم شده بودند و به صورت حضوری در کلاس درس حاضر بوده‌اند) و توزیع پرسشنامه‌ها بین دانش‌آموزان جهت تکمیل پرسشنامه‌ها توسط والدین آن‌ها و همچنین پرسشنامه‌ها به

اضطراب‌آور در محیط زندگی خود مواجه شوند که موجب پریشانی آن‌ها شود و سلامت روانی‌شان را به خطر اندازد، لذا با توجه به شیوع بالای مشکلات روان‌شناختی در افراد و تأثیری که این نشانه‌ها می‌توانند بر عملکرد آن‌ها و امر مراقبت از افراد تحت سرپرستی آن‌ها داشته باشند، لازم است این موضوع بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. بر اساس خلأ موجود و از طرف دیگر با توجه به مطالعات اندک در زمینه ارتباط متغیرهای این پژوهش، مطالعه حاضر با هدف بررسی روابط ساختاری اخلاق اجتماعی با احساس امنیت با میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی در والدین دانش‌آموزان شهر اهواز انجام گردید.

۱. مدل مفهومی پژوهش: با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش، مدل مفهومی مطابق شکل ۱ به عنوان مدل تحقیق مطرح می‌شود.

مدل مفهومی فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر ذکر می‌شود:

- بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت والدین دانش‌آموزان رابطه مستقیم وجود دارد.
- بین اخلاق اجتماعی با گرایش به قانون‌گریزی والدین دانش‌آموزان رابطه مستقیم وجود دارد.
- بین گرایش به قانون‌گریزی با احساس امنیت والدین دانش‌آموزان رابطه مستقیم وجود دارد.
- گرایش به قانون‌گریزی رابطه بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت والدین دانش‌آموزان را میانجی‌گری می‌کند.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی - همبستگی و به طور مشخص مبتنی بر مدل معادلات ساختاری است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش

۸، ۹، ۱۰) و امنیت جمعی با ۴ عبارت (۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴) می‌باشد.

همچنین برای سنجش سازه گرایش به قانون‌گریزی از پرسشنامه میرفردی و فرجی (۱۳۹۵ ش.) که دارای ۱۲ گویه در طیف لیکرت است و نمره‌های ۱ تا ۵ به آن‌ها اختصاص پیدا می‌کند، استفاده شد.

در این پژوهش تعیین روایی ابزارهای اندازه‌گیری توسط جمعی از اساتید دانشگاه به روش کیفی انجام شد. همچنین به منظور تعیین پایایی پرسشنامه ابزارها توسط ۳۰ تن از مدرسین هیأت‌علمی روان‌شناسی و اخلاق اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز مورد تأیید قرار گرفت. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ بررسی و برای پرسشنامه اخلاق اجتماعی ۰/۹۳، پرسشنامه احساس امنیت ۰/۹۵ و پرسشنامه گرایش به قانون‌گریزی ۰/۸۴ نشان داد که حاکی از پایایی بالایی بوده است. برای تحلیل داده‌ها نرم‌افزارهای SPSS 24 و Amos 24 به کار گرفته شد. در بخش توصیفی شاخص‌های پراکندگی فراوانی درصد گزارش شدند و در بخش تحلیل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، شاخص‌های برازش، روابط ساختاری (مدل معادلات ساختاری روشی برای بررسی روابط میان متغیرهای پنهان است که همزمان متغیرهای مشاهده‌پذیر را نیز در نظر می‌گیرد) و از آزمون بوت استرپ صدکی و بوت استرپ سوداری تصحیح‌شده استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج آمار توصیفی نشان داد که ۵۴/۸۹ درصد آزمودنی‌ها زن و ۴۵/۱۱ درصد مرد هستند. همچنین از نظر تحصیلات، گروه زیر دیپلم و دیپلم با ۵/۵۳ درصد، کاردانی با ۱۴/۰۴ درصد، کارشناسی ۴۸/۰۸ درصد و کارشناسی ارشد و بالاتر ۳۲/۳۴ درصد در پژوهش حاضر شرکت داشتند و رده سنی، شامل ۲۵-۳۵ سال با ۲۹/۷۸ درصد، ۳۶-۴۵ سال با ۴۳/۸۲ درصد، ۴۶-۵۵ سال با ۲۲/۹۷ درصد و ۵۶-۶۵ سال با ۳/۴۰ درصد بوده است.

صورت آنلاین از قبیل واتساپ و ایتا به اشتراک گذاشته شد. به همین منظور پرسشنامه‌ها در سامانه پرس لاین (سامانه‌ای که برای طراحی پرسشنامه و نظرسنجی به کار برده می‌شود)، طراحی شده بود. جمع‌آوری داده‌ها به مدت ۳ ماه در تابستان سال ۱۴۰۰ به طول انجامید که بعد از حذف پرسشنامه‌های ناقص و داده‌های پرت تک‌متغیری، چندمتغیری و روابط پرت، تعداد پرسشنامه‌های باقی‌مانده بر روی ۲۳۵ شرکت‌کننده (۱۲۹ زن و ۱۰۶ مرد)، مورد تحلیل قرار گرفت. شاخص‌های توان آزمون و برازش الگو نشان‌دهنده کفایت تعداد نمونه بود.

به منظور ارزیابی روابط میان متغیرهای مدل مفهومی، داده‌ها به صورت کمی و با استفاده از مجموعه‌ای از پرسشنامه‌های استاندارد گردآوری شده‌اند. برای سنجش اخلاق اجتماعی از پرسشنامه محقق‌ساخته سواعد و همکاران (۱۳۹۹ ش.) استفاده شد. این پرسشنامه با ۱۲۰ عبارت و ۱۰ زیرمقیاس با عناوین اعتماد با ۹ عبارت (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲)، جوانمردی با ۱۶ عبارت (۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷)، خردورزی با ۳ عبارت (۴۸، ۴۹، ۵۰)، خیرخواهی با ۱۵ عبارت (۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲)، رفتارهای پسندیده با ۱۱ عبارت (۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴)، خشم با ۲۰ عبارت (۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸)، خردورزی با ۳ عبارت (۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱)، نظم عمومی با ۲۰ عبارت (۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶)، اخلاق سیاسی حرفه‌ای با ۱۲ عبارت (۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹)، مسئولیت‌پذیری با ۹ عبارت (۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹)، روحیه شاد در جمع با ۵ عبارت (۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴)، و روحیه شاد در جمع با ۵ عبارت (۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹) می‌باشد.

برای سنجش سازه احساس امنیت پرسشنامه هزار جریبی و همکاران (۱۳۹۳ ش.) به کار گرفته شد. این پرسشنامه شامل ۱۴ عبارت و ۴ زیرمقیاس امنیت مالی با ۳ عبارت (۱، ۲، ۳)، امنیت جانی با ۲ عبارت (۴، ۵) امنیت فکری با ۵ عبارت (۶،

معکوس و معنادار به دست آمده است. میانگین متغیرهای اخلاق اجتماعی ۷۵/۷۰، احساس امنیت ۳۹/۹۹ و گرایش به قانون‌گریزی ۳۴/۶۱ به دست آمده است. انحراف معیار اخلاق اجتماعی ۵۷/۹۴، احساس امنیت ۶/۷۱ و گرایش به قانون‌گریزی ۹/۶۳ می‌باشد.

در تحلیل توصیفی داده‌های پژوهش، شاخص‌های آمار توصیفی از جمله میانگین، انحراف معیار و همبستگی پیرسون برای متغیرهای مورد مطالعه محاسبه شده است. از جدول ۱ می‌توان نتیجه گرفت که بین اخلاق اجتماعی و احساس امنیت رابطه مثبت و معنادار در سطح کمتر از ۰/۰۰۱ وجود دارد. رابطه بین گرایش به قانون‌گریزی و احساس امنیت

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

سازه	اخلاق اجتماعی	گرایش به قانون‌گریزی	احساس امنیت
اخلاق اجتماعی	۱		
گرایش به قانون‌گریزی	-۰/۴۰	۱	
احساس امنیت	۰/۵۰	-۰/۴۲	۱
میانگین	۷۵/۷۰	۳۴/۶۱	۳۹/۹۹
انحراف معیار	۵۷/۹۴	۹/۶۳	۶/۷۱

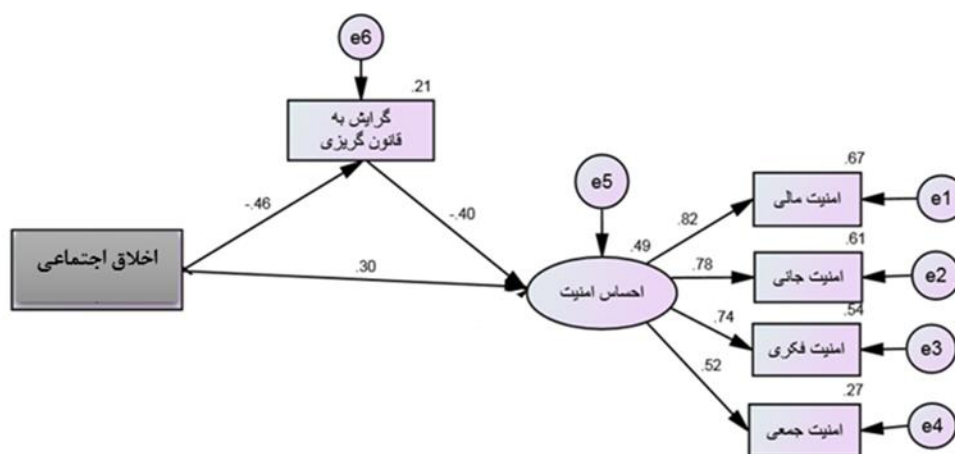
خطای تقریب با توجه به داده‌های جدول ۲، شاخص‌های برازش از جمله جذر برآورد واریانس خطای تقریب ($RMSEA=0/08$) در حد مطلوب قرار دارد. نسبت خی دو به درجه آزادی ($CMIN/DF$) نیز در حد مطلوب (کمتر از ۳) قرار گرفته است. همچنین مقدار شاخص برازش تطبیقی (CFI)، شاخص برازش هنجار شده (NFI)، شاخص برازش افزایشی (IFI) و شاخص توکر - لوییس (TLI) همگی در سطح بسیار مطلوب (بالای ۰/۹۰) قرار دارند. مدل پیشنهادی اولیه‌ای بر اساس داده‌ها به دست آمده است که در شکل ۲ مشاهده می‌شود.

به منظور ارزیابی الگوی پیشنهادی، روش مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد استفاده قرار گرفت. جهت تعیین کفایت برازندگی الگوی پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی مورد استفاده قرار گرفت. الگوی پیشنهادی در پژوهش حاضر در مجموع ۳ متغیر را دربر دارد که متغیر ملاک به صورت مکنون به ۴ نشانگر وارد مدل شده است. برازندگی الگوی پیشنهادی بر اساس معیارهای برازندگی ارزیابی گردید.

اطلاعات مربوط به شاخص‌های برازش در جدول ۲ ارائه شده است. این اطلاعات نشان می‌دهد که الگوی اندازه‌گیری شده با الگوی نظری برازش مطلوبی دارد. مقدار ریشه دوم واریانس

جدول ۲: شاخص‌های نیکویی برازش مدل اولیه در حالت استاندارد

شاخص‌های نیکویی برازش	χ^2	Df	$\frac{\chi^2}{df}$	P	NFI	CFI	RMSEA	PCLOSE
مدل اولیه در حالت استاندارد	۳۱/۷۶	۱۲	۲/۶۵	۰/۰۰۲	۰/۹۴	۰/۹۶	۰/۰۸	۰/۰۶

شکل ۲: مدل اندازه‌گیری در حالت استاندارد

و احساس امنیت و بین اخلاق اجتماعی و گرایش به قانون‌گریزی نشان‌دهنده اثر منفی این سازه‌ها بر یکدیگر می‌باشد و مثبت‌بودن ضریب مسیر بین اخلاق اجتماعی و احساس امنیت نشان‌دهنده اثر مثبت بر یکدیگر است.

برای آزمون مدل مفهومی و فرضیه‌های پژوهش از معادلات ساختاری استفاده شده است. شکل ۲ مدل خروجی نرم‌افزار AMOS را نشان می‌دهد. با توجه به مقادیر ضرایب معناداری و ضریب مسیر به دست‌آمده در مدل ۲ و همچنین جدول ۳ می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه‌های پژوهشی تأیید می‌شود. همچنین منفی‌بودن ضرایب مسیر بین گرایش به قانون‌گریزی

جدول ۳: ضرایب مسیر استاندارد مربوط به اثرهای مستقیم متغیرها در مدل نهایی

مسیر	β	P
اخلاق اجتماعی $\leftarrow$ احساس امنیت	۰/۳۰	۰/۰۰۱
اخلاق اجتماعی $\leftarrow$ گرایش به قانون‌گریزی	-۰/۴۶	۰/۰۰۱
گرایش به قانون‌گریزی $\leftarrow$ احساس امنیت	-۰/۴۰	۰/۰۰۱

شده است. جدول مربوطه نتایج این آزمون را نشان می‌دهد. به این منظور ابتدا اثر کلی متغیر پیش‌بین به ملاک بدون حضور میانجی تعیین شد که نتایج نشان داد بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت بدون حضور میانجی رابطه معنی‌دار وجود دارد. وقتی متغیر میانجی‌گر وارد مدل می‌شود، اگر رابطه مستقیم بین متغیر پیش‌بین و ملاک غیر معنادار شود، در این

در پژوهش حاضر، یک مسیر غیر مستقیم وجود دارد. در ادامه به بررسی فرضیه غیر مستقیم، با در نظر گرفتن ضرایب مسیر به دست‌آمده در مدل پژوهش می‌پردازیم. در این پژوهش برای تعیین معنی‌داری رابطه غیر مستقیم متغیرها و بررسی نقش میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی، از آزمون بوت استرپ صدکی و بوت استرپ سوداری تصحیح‌شده استفاده

گرایش به قانون‌گریزی، رابطه اخلاق اجتماعی با احساس امنیت همچنان معنی‌دار بود. این بدان معنی است که گرایش به قانون‌گریزی بخشی از تأثیر اخلاق اجتماعی با احساس امنیت را جذب و این رابطه را به طور جزئی میانجی‌گری می‌کند، لذا فرضیه پژوهش هم تأیید می‌شود.

حالت متغیر مورد نظر، میانجی‌گر کامل است، اما اگر این رابطه در حضور متغیر میانجی‌گر همچنان معنادار باقی بماند، نقش متغیر میانجی‌گر، جزئی خواهد بود. بنابراین با توجه به نتایج ارائه‌شده در جدول ۴ تأثیر غیر مستقیم متغیر اخلاق اجتماعی بر احساس امنیت با میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی نشان داده شده است. با حضور متغیر میانجی

جدول ۴: آزمون میانجی‌گری از روش بوت استرپ

مسیر	اثر کلی	اثر غیر مستقیم	اثر مستقیم	نتیجه
اخلاق اجتماعی به احساس امنیت از طریق گرایش به قانون‌گریزی	$\beta=0/50$	$\beta=0/21$	$\beta=0/34$	میانجی
	$p=0/001$	$p=0/001$	$p=0/001$	جزئی

بحث

هدف اصلی از انجام این پژوهش، بررسی روابط ساختاری بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت با میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی در والدین دانش‌آموزان شهر اهواز بود. با انجام این مطالعه پی بردیم که میزان توجه و یا عدم توجه به اخلاق اجتماعی والدین، همواره سطوح متفاوتی از احساس امنیت، از سوی والدین را به دنبال دارد که این امر از میزان حاکمیت اخلاق اجتماعی در جامعه و اجتماع ناشی می‌گردد. همچنین با انجام این مطالعه به این مهم پی برده شد که گرایش به قانون‌گریزی والدین نیز همواره سطوح مختلفی از احساس امنیت را به همراه دارد. همچنین در پژوهش حاضر به وجود رابطه مثبت و معنادار بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت والدین دانش‌آموزان پی برده شد. همانطور که در فوق گفته شد، در راستای تبیین علل و عوامل عدم احساس امنیت در جامعه و اجتماع مطالعاتی انجام شده و عدم احساس امنیت افراد جامعه به عنوان معلول متغیرهای مختلفی همچون اخلاق و قانون‌گریزی در نظر گرفته شده است. بررسی فرضیه‌های مطالعه حاضر، نتایجی را منعکس نموده است که مورد بررسی قرار خواهند گرفت. در ابتدا باید گفت که نتایج تحقیق حاضر حاکی از اثر گذاری منفی و معنادار اخلاق اجتماعی بر گرایش به قانون‌گریزی بوده است. هنگامی که در

یک جامعه ارزش‌های اخلاقی حاکم باشد. اعضای جامعه خود را جزئی از یکدیگر دانسته که زندگی سالم و توأم با اعتماد و به دور از آسیب‌های روانی و اجتماعی را برای یکدیگر به ارمغان خواهند آورد. بنابراین آشنایی با معیارهای اخلاق اجتماعی و پایبندی به آن‌ها به تعالیم اخلاقی و اجتماعی افراد در یک جامعه کمک نموده و از گرایش افراد آن جامعه به قانون‌گریزی کاهش می‌دهد. همچنین افزایش اعتماد تعمیق‌یافته، مشارکت مدنی و پیوند و ارتباط با شهروندان در سطح جامعه، ارتقای آگاهی و بینش افراد نسبت به پیامدهای گرایش به قانون‌گریزی و تقویت مؤلفه‌های اخلاق اجتماعی در سطح زندگی و کاهش ابعاد عدم انسجام و همبستگی فرهنگی و اجتماعی در سطح زندگی مردم می‌تواند جلوی رفتارهای منحرفانه قانون‌شکنی را گرفته و کنترل و کاهش دهد. در این زمینه پژوهشی که به طور مستقیم انجام گرفته باشد، یافت نشد، لیکن نتایج تحقیق میرفردی و احمدی (۲۰۱۷، م. ۳۲)، دیمامانی و همکاران (۲۰۱۰، م. ۳۳)، کارکلا و کنستانینو (Karekla and Constantinou) (۲۰۱۰، م. ۳۴)، لی (Lee) و همکاران (۲۰۰۷، م. ۳۵) در این رابطه همسو می‌باشد. همچنین بر اساس نتایج این مطالعه، اخلاق اجتماعی بر احساس امنیت والدین تأثیر مثبت و معناداری دارد. به عبارت دیگر هرچه کیفیت اخلاق اجتماعی از قبیل اعتماد،

دست‌آمده همچنین مؤید نقش میانجی‌گری گرایش به قانون‌گریزی در رابطه بین اخلاق اجتماعی با احساس امنیت بود. در راستای این نتیجه، مطالعات میرزایی ملکیان و توکلی (۲۰۱۸ م.) (۴۱) نشان داد که اخلاق به امری نهادی و ساختاری بدل شده و این ساختارها و سازوکارهای اجتماعی‌اند که وظیفه هدایت اخلاقی جامعه را بر عهده گرفته‌اند. در جوامعی که سازوکارهای اجتماعی از عمل اخلاقی فرد حمایت می‌کنند و از طرفی قادر به مجازات نقض‌کنندگان حریم اخلاقی جامعه هستند، اخلاق اجتماعی و فضیلت‌های جمعی متزلزل نخواهند شد (۴۲). در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت چنین به نظر می‌رسد که تمام عرصه‌های زندگی متأثر از احساس امنیت است، چون آنچه رفتار را بیش از همه تحت تأثیر قرار می‌دهد، عنصر ناخودآگاه است و امنیت که ناخودآگاه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، با افزایش احساس امنیت، کمال و استعلا انسان امکان‌پذیر می‌گردد و با کاهش امنیت آرمان‌های انسان کاهش می‌یابد، به گونه‌ای که گاه فرد کاملاً در خفت معنایی و هویتی فرو می‌رود (۴۳). همچنین اخلاق اجتماعی به عنوان عنصر مهم در رشد و پختگی شخصیت برای ارضای نیازهای اساسی در بافت روابط و تعاملات اجتماعی مطرح شده است (۴۴). وفاداری و پایبندی به اصول اخلاقی اجتماعی هنجارهایی را تولید می‌نماید که نوعی نظم و امنیت و احساس ناشی از آن را به دنبال خواهد داشت (۴۵)، زیرا کنشگران در روابط روزمره اجتماعی با مشاهده رعایت قواعد اخلاقی و هنجارهای مورد احترام جامعه، نوعی اعتماد و احساس اطمینان و آرامش پیدا می‌کنند. به همین دلیل یکی از مهم‌ترین عواملی که موجب تولید و برقراری احساس امنیت می‌شود، توسعه ارزش‌های اخلاقی و فضا سازی اخلاقی در جامعه در قالب راهبردهای اخلاق اجتماعی است (۴۶). افرادی که از سطوح بالاتری از اخلاق اجتماعی برخوردار هستند به صورت انعطاف‌پذیر به زندگی، در مواجهه با تکالیف دشوار و تنش‌زا دچار آشفتگی و مشکلات هیجانی نمی‌شوند. این افراد عواطف مثبت بیشتر، سطوح بالاتری از اطمینان به خود و سازگاری روان‌شناختی بیشتری در زندگی نسبت به افراد با

مسئولیت‌پذیری، تعهد و... والدین بالاتر برود، احساس امنیت افزایش پیدا می‌کند. همانطور که در بالا گفته شد، احساس امنیت از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت زندگی و مطلوب بودن آن است. از طرفی، هرچه میزان التزام به اخلاق اجتماعی و پایبندی به ارزش‌های اخلاق جمعی در افراد بالاتر رود به همین میزان کیفیت زندگی افراد بالاتر رفته و احساس مطلوبی در زندگی به وجود می‌آید که این خود باعث افزایش احساس امنیت خواهد بود. از آنجا که از عوامل مهم سلامت روان و احساس امنیت، التزام به ارزش‌های اخلاق جمعی و اجتماعی است، بنابراین تقویت هنجارهای اخلاقی در روابط افراد فضاهای روان‌شناختی و ذهنی آنان را بهبود می‌بخشد و مشکلات روانی را کاهش می‌دهد و زمینه را برای سلامت و آرامش روانی افراد فراهم می‌نماید. پایبندی به فضایل اخلاق اجتماعی همچون روابط کلامی نیکو، خوش‌بینی، صداقت، همدردی، فداکاری، همدلی و پرهیز از حسادت و... موجب دوستی و محبت و رضایت خاطر در میان افراد می‌گردد، در نتیجه تنش‌های روانی کاهش می‌یابد و آرامش و احساس امنیت به وجود می‌آید. در این زمینه پژوهشی که به طور مستقیم انجام گرفته باشد، یافت نشد، لیکن یافته‌های پژوهشی عشایر و همکاران (۲۰۱۹ م.) (۳۶)، پوررجبی و مجدی (۲۰۲۰ م.) (۳۷)، سرافراز، نیکخواه و رستگاری (۲۰۱۹ م.) (۳۸) هم‌راستا با تحقیق حاضر می‌باشد. نتیجه دیگر تحقیق حاکی از آن است که گرایش به قانون‌گریزی در احساس امنیت تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. به عبارت دیگر هرچه میزان گرایش به قانون‌گریزی کاهش یابد، بر میزان احساس امنیت افراد در جامعه افزایش می‌یابد. در واقع افراد جامعه با رعایت قانون و التزام به نظم اجتماعی رفتار اعضای خود را جهت می‌دهند، زیرا در جامعه‌ای که اعضای آن از التزام به قانون بالایی برخوردار باشند، احتمال بروز رفتاری مانند کجروی و بی‌قانونی کاهش می‌یابد. نتایج به دست‌آمده با تحقیقات حیدرنژاد و همکاران (۲۰۲۲ م.) (۳۹)، پیراهری (۲۰۱۹ م.) (۲۷)، میرفردی و فرجی (۲۰۱۸ م.) (۳۱)، کوئیا و همکاران (۲۰۱۶ م.) (۴۰) هم‌راستا می‌باشد. نتایج به

مردمی و نیز تشویق والدین به مشارکت اجتماعی برای ایجاد حلقه‌ها و پیوندهای دوستی به منظور کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش احساس امنیت فراهم آید؛ ۲- تقویت پایه‌های اخلاق اجتماعی در بین افراد جامعه و نیز توسعه مؤلفه‌های آن در بین مردم و نهادهای دولتی و از طرفی نظارت بر تعاملات روزمره و کنترل آن‌ها به منظور کاهش آسیب‌پذیری روابط که نقش مؤثری در بالابردن اخلاق اجتماعی و به تبع آن بالارفتن احساس امنیت دارد، مورد توجه سیاستگذاران و مسئولان باشد؛ ۳- برجسته‌سازی و افزایش آگاهی در ابعاد اخلاق اجتماعی از طریق نهادهای آموزشی و دولتی و نیز رسانه‌های جمعی به ویژه صدا و سیما در نقش متولیان امر اخلاق اجتماعی و نیز توسعه آموزش همگانی و بهره‌گیری مناسب از مراکز و نهادهای آموزشی در راستای افزایش سطح دانش و اخلاق اجتماعی مردم، سبب ارتقای احساس امنیت والدین (شهروندان) خواهد شد.

مشارکت نویسندگان

قاسم سواعد: نگارش و تألیف مقاله.

پروین احتشام‌زاده: راهنمایی و نظارت بر اجرای پژوهش.

محمد رضا برنا: نظارت بر نگارش مقاله.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

سطوح پایین‌تری از اخلاق اجتماعی را تجربه می‌کنند و به طور انعطاف‌پذیری با مطالبات متغیر و بی‌ثبات موقعیت‌های تنش‌زای زندگی انطباق پیدا می‌کنند. از طرف دیگر، افرادی که از سطوح کمتری از اخلاق اجتماعی در رنج هستند، به موقعیت‌های خشک و انعطاف‌ناپذیر با حالت تکراری یا شیوه‌ای بسیار آشفته و بی‌نظم پاسخ می‌دهند (۴۷) و بدین‌ترتیب گرایش به قانون‌گریزی آن‌ها تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

احساس امنیت از جایگاه و موقعیت برجسته‌ای برخوردار بوده و تولید و تأمین آن، همچنین پایدارسازی آن نیازمند مقررات و زمینه‌های نسبتاً پیچیده‌ای می‌باشد و آسیب‌پذیری و زوال این حس نیز تحت تأثیر عوامل و متغیرهای متفاوتی بوده که شناخت و معرفت نسبت به آن‌ها ضرورتی اساسی است. بدون شک احساس امنیت فرصت‌های زندگی سالم و به دور از آسیب‌های روانی و جسمانی را برای افراد جامعه ایجاد می‌نماید و باعث افزایش سطح رفاه و اعتماد اجتماعی در بین افراد می‌گردد، اما در صورت عدم برقراری حس امنیت در اجتماع معضلات و مشکلات عدیده‌ای برای افراد به وجود خواهد آمد و این خطر مهمی برای یک جامعه تلقی می‌شود. در تحقیق حاضر نقش متغیرهای اخلاق اجتماعی و گرایش به قانون‌گریزی بر احساس امنیت مورد بررسی قرار گرفت و طبق یافته‌های پژوهش می‌توان دریافت که افراد با اخلاق اجتماعی بالا دارای رفتار انحرافی و گرایش به قانون‌گریزی پایینی خواهند بود، لذا در این خصوص دست‌اندارکاران جامعه به ویژه سازمان‌های آموزشی، دانشگاه‌ها، مراکز تربیتی و تعلیمی، مؤسسات خدماتی و حمایتی می‌توانند با مد نظر قراردادن این موضوع به ایجاد راهکارهایی از قبیل برقراری اخلاق اجتماعی و تعمیق مفاهیم پایبندی به ارزش‌های اخلاق اجتماعی پرداخته تا گرایش به قانون‌گریزی کاهش پیدا نموده و نظام باورهای افراد جامعه خود را اثربخش نموده تا احساس امنیت در جامعه را ارتقا دهند. بنابراین پیشنهاد می‌شود: ۱- ضمن ایجاد زمینه‌ها و گسترش اخلاق اجتماعی، شرایط مشارکت

ملاحظات اخلاقی

تحقیق حاضر از سوی کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز به تأیید رسیده است (کد کمیته اخلاق: IR.LAU.AHVAZ.REC.1399.108).

اطلاعات جامع در رابطه با دلایل تحقیق، نتایج، حفظ محرمانگی و نحوه انجام تحقیق به افراد داده شد و رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان اخذ گردید.

References

1. Hossein Abadi Q. Analysis of the impact of spatial attachment and social capital on the security of urban neighborhoods of Sabzevar. *Journal of New Attitudes in Human Geography*. 2020; 12(4): 651-667. [Persian]
2. Hassanvand A, Hassanvand A. A Study of Factors Affecting Youth Feeling of Security. *Quarterly Journal of Social Order and Security*. 2011; 4(5): 57-80. [Persian]
3. Khosrow Shahi L, Nava Bakhsh M, Hashemzahi N, Mottaghi H. Study of Social Factors Affecting Feeling of Security. *Journal of Social Sciences, Islamic Azad University*. 2020; 14(48): 123-146. Available at: https://www.jss.shoushtar.iaiu.ir/?_action=article&au=2633717. [Persian]
4. Qarayi F, Rad Jahanbani N, Rashidpour N. Investigation and measurement of security in different urban areas. *Armanshahr Magazine*. 2011; 4(12): 101-125. [Persian]
5. Hosseinzadeh AH, Sade Miri G. Investigating the Impact of Sociopolitical Factors on Feelings of Security (Case Study: Citizens of Ilam). *Journal of Social Sciences, Islamic Azad University of Shushtar*. 2010; 5(4): 139-162. [Persian]
6. Bayat B. Investigating factors affecting the security feelings of Tehran citizens. *Social Order Quarterly*. 2008; 1(1): 31-55. [Persian]
7. Rezazadeh MA. The relationship between feelings of social security and social participation among high school students in Shaot. *Journal of Sociological Studies*. 2016; 6(23): 115-130. [Persian]
8. Entezari A, Asadpour A, Ahmadi Ahang K. The feeling of social security and the factors affecting it with an emphasis on the role of the police (Study: Shahr Noor). *Social Security Magazine*. 2018; 7(4): 7-34. [Persian]
9. Garossi S. The Relationship between Social Trust and Feeling of Security (Case Study: Female Students of Jiroft Azad University). *Journal of Law Enforcement Knowledge*. 2007; 9(3): 22-46. [Persian]
10. Hazar Jariby J, Feli J. The feeling of security and its relationship with life satisfaction. *Quarterly Journal of Welfare Planning and Social Development*. 2014; 7(27): 144-177. [Persian]
11. Khademi A, Maleki A. Factors Affecting Citizens' Sense of Security, Case Study, Urmia City. *Journal of Urban Sociological Studies*. 2014; 4(12): 28-52.
12. Niazi M, Nazari H, Sakhaee A. Meta-analysis of religiosity and sense of social security research. *Journal of Social Law Enforcement*. 2017; 9(1): 119-145. [Persian]
13. Serajzadeh SH, Rahimi F. Study of the effect of religiosity on moral adherence. *Social and Cultural Strategy*. 2015; 16: 45-76. Available at: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1119762/>. [Persian]
14. Rezaee M, Rezazadeh Z. Social Ethics: Religious or Trans Religious? *The Journal of The Ological Knowledge*. 2019; 2(23): 167-182. [Persian]
15. Jalili Tal Chegah F, Kaldi A, Aghajani Mersa H. Sociological analysis of social ethics and factors affecting it: The study of Tehran. *Urban Sociological Studies*. 2020; 10(34): 61-88. [Persian]
16. Sediqi B, Kafashi M, Fallahi A. Study of validity and reliability of social development measurement and quality instruments in Tehran. *Quarterly Journal of Social Research*. 2018; 10(39): 35-67. [Persian]
17. Hassoumi T, Nooshinfard F, Hosseini B, Bab al-hawaeji F, Hariri N. Tacit and verbal study of social ethics verses in the Holy Quran. *Ethical Research*. 2018; 1(11): 285-304. [Persian]
18. Fattahizadeh F. Imagined Schemas of Virtues and Vices of Social Brotherhood in Prophetic Narratives with a Cognitive Semantic Approach. *Two Scientific Journals of Hadith Comprehension Studies*. 2019; 6(1): 198-219. [Persian]
19. Zare Shahabadi A, Torkan R. The Relationship between Social Capital and Law-Abiding among Citizens of Yazd. *Quarterly Journal of Cultural Studies and Communications*. 2016; 8(27): 83-115. [Persian]
20. Mirzaei AB, Ahmadii Bukharian AH. Law of Evasion and Social Ties. *Journal of Cultural Medicine Society*. 2018; 8(3): 103-130. [Persian]
21. Fahimi SH. An attitude on common views on the realm of religion in the field of ethics with a focus on social ethics. *Two Specialized Quarterly Journal of Kalam-e Hekmat*. 2018; 1(1): 114-115. [Persian]
22. Franzese Robert J. *The sociology of deviance; differences, tradition and stigma*. Charles C Thomas Publisher; 2015.
23. Forji AG. The correlation between law and behaviour as pillars of human society. *International Journal of Punishment and Sentencing*. 2010; 6(3): 85-98.
24. Salehi Amiri R, Karimi Khazani AS. The role of social ethics on public security. *Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology*. 2016; 1(11): 11-18. [Persian]

25. Fely J, Gorjy Karsami A, Syah Cheshm M, Ehsanifar M. Sense of social security and related factors among women working in Sari municipality. *Quarterly Journal of Information and Criminal Research*. 2019; 13(52): 73-92. [Persian]
26. Monazami Tabar J. Sociological investigation of the relationship between situational and policing prevention of crimes and social harms with the feeling of security in the city of Nowshahr. *Scientific Journal*. 2019; 12(1): 1-24. [Persian]
27. Pirahari N. Investigating the relationship between cultural and social factors and lawlessness in Semnan city. *Scientific Journal of Social Order*. 2018; 12(1): 142-162. [Persian]
28. Avey JB, Reichard RJ, Luthans F, Mhatre KH. Meta-analysis of the impact of positive psychological capital on employee attitudes, behaviors, and performance. *Human resource development quarterly*. 2011; 22(2): 127-52.
29. Savaed Q, Ehteshamzadeh P, Borna MR. Causal relationship model of social ethics development based on Islamic teachings and parents' sense of security of Ahvaz metropolitan students with the mediation of social capital and the tendency to break the law according to the moderating role of social base. Ph.D. in Psychology. Ahvaz: Faculty of Psychology, Islamic Azad University Ahvaz Branch; 2022. [Persian]
30. Hezar J, Keshvari L, Mostafa F, Elham M. A study of the feeling of security and the factors affecting it (Case Study of Tehran City). *Journal of Welfare Planning and Social Development*. 2014; 20(15): 125-158. [Persian]
31. Mir Fardi AS, Faraji F. Study of tendency to law-abids and its relationship with social participation and social control in Yasuj city. *Applied Sociology*. 2018; 2(8): 93-110. [Persian]
32. Mir Fardi AS, Ahmadi Qarqani H. Study of social trust in interpersonal relationships and its relationship with the extent of law-abiding in Yasuj. *Journal of Applied Sociology*. 2015; 27(64): 27-46.
33. de Mamani AG, Tuchman N, Duarte EA. Incorporating religion/spirituality into treatment for serious mental illness. *Cognitive and behavioral practice*. 2010; 17(4): 348-57.
34. Karekla M, Constantinou M. Religious coping and cancer: Proposing an acceptance and commitment therapy approach. *Cognitive and Behavioral Practice*. 2010; 17(4): 371-381.
35. Le TN, Tov W, Taylor J. Religiousness and Dipressive Symptemsin Five Ethnic Adolescent Groupe. *The International Journal for the Psychology of Religion*. 2007; 17(35): 209-232.
36. Ashayeri T, Namian F. Sociological Explanation of Law-Abiding among Iranian Citizens (Meta-Analysis of Existing Researches). *Quarterly Journal of Parliament and Strategy*. 2019; 26(100): 359-385.
37. Pour Rajabi M, Majdi A. Factors affecting the law of evasion in marginalized areas of Mashhad. *Scientific Journal of Socio-Cultural Studies of Khorasan*. 2019; 13(4): 28-53. [Persian]
38. Sarafraz P, Nikkhah AH, Rastegar Y. An Analysis of social backgrounds of the phenomenon of law-abiding (youth 18-35 years old in Bandar Abbas). *Journal of Social Law Enforcement*. 2020; 12(3):186-202. [Persian]
39. Heidarnejad A, Sadat Afkhami Mostafavi M, Moghimi M. Investigating the factors affecting the law of evasion and providing preventive solutions (Under Study of Gorgan). *Quarterly Journal of Law Enforcement Knowledge Research*. 2022; 23(2): 130-152. [Persian]
40. Cui F, Ma N, Luo YJ. Moral judgment modulates neural responses to the perception of other's pain: an ERP study. *Scientific Reports*. 2016; 6(1): 20851.
41. Mirzaei Malekian M, Tavakoli Z. A Study of Social Ethics among Citizens of Kerman. *Iranian Social Studies Magazine*. 2018; 12(4): 109-132. [Persian]
42. Seidi A, Qasemnejad GH. Sociological study of social factors affecting social security. *Biennial of Law Enforcement-Social Research of Women and Families*. 2020; 8(1): 199-216. [Persian]
43. Yari H, Hezarjari C. The relationship between sense of security and social trust among citizens (case study of residents of Kermanshah city) Strategic researches of security and social. *Journal Strategic Social Security and Order*. 2012; 1(4): 39-58. [Persian]
44. Jalili Tal Chegah F, Kaldy A, Aghajani Mersa H. Sociological analysis of social ethics and factors affecting it: A case study in Tehran. *Journal Urban Sociological Studies*. 2020; 34(10): 33-61. [Persian]
45. Rezaee M, Rezazadeh Z. Social ethics: Religious or trans-religious?. *The Journal of The Ological Knowledge*. 2019; 2(23): 167-182. [Persian]
46. Shadi Goo SH. Social ethics system from the perspective of Mowlana and Shahriar. *Quarterly Journal of Medical law, Special Issue on Human*

Rights and Civil Rights. 2019; 4(13): 293-308.
[Persian]

47. Khodayari S, Jahanbakhsh A. Sociological explanation of the impact of resilience and self-control on citizens' lawlessness (case study of Ilam Province). Social Development Quarterly (Former Human Development). 2018, 4(2): 159-184. [Persian]